

Warszawa, 13 sierpnia 2015 r.

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz ustawy
o systemie ubezpieczeń społecznych**

(druk nr 1040)

I. Cel i przedmiot ustawy

Przyjęta przez Sejm w dniu 5 sierpnia 2015 r. ustawa o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dotyczy osób, które sprawując stałą opiekę nad dzieckiem/osobą niepełnosprawną¹ oraz nie są aktywni zawodowo tj. nie podejmują zatrudnienia (innej pracy zarobkowej), lub rezygnują z niego, w celu sprawowania tej opieki, korzystając z: pieniężnych świadczeń opiekuńczych przewidzianych w ustawie o świadczeniach rodzinnych (specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego) albo ze świadczenia dla opiekunów na podstawie ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów. Przyznanie tych świadczeń oznacza jednocześnie objęcie ubezpieczeniem społecznym w systemie powszechnym (ZUS) i łączy się z opłacaniem za te osoby składek na ubezpieczenia społeczne przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Od 15 maja 2014 r. ustawa o świadczeniach rodzinnych przesądziła wprost o prawie do w/w świadczeń dla rolników (o ile zaprzestaną prowadzenia gospodarstwa rolnego), a także ich małżonków lub domowników (przy zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa albo pracy w gospodarstwie), jeżeli potwierdzą to w oświadczeniu złożonym pod rygorem odpowiedzialności karnej. Regulacja ta była odpowiedzią na spory interpretacyjne co do prawa rolników do świadczeń związanych z opieką nad niepełnosprawnymi.

¹ co do której orzeczono niepełnosprawność w stopniu znacznym albo niepełnosprawność (łącznie ze wskazaniami stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji – odnośnie do dziecka w wieku do lat 16).

Przyjęta przez Sejm 5 sierpnia 2015 r. ustawa ma na celu wyjście naprzeciw rolnikom w sytuacji, która zaistniała w zakresie ich ubezpieczenia społecznego (KRUS-owskiego), tj. wyłączenia ich z ubezpieczenia społecznego rolników z powodu spełnienia warunków do objęcia ich innym ubezpieczeniem społecznym. Wprowadza się dla osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego albo zasiłku dla opiekunów osób niepełnosprawnych możliwość: dokonania wyboru ubezpieczenia w okresie pobierania świadczeń (w ZUS lub w KRUS) albo rezygnacji z ubezpieczenia w ZUS i powrót do ubezpieczenia w KRUS osobom pobierającym już świadczenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt stanowił przedłożenie poselskie, które wpłynęło do Sejmu 15 maja 2015 r. (druk nr 3588). Pierwsze czytanie projektu odbyło się w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W sprawozdaniu Komisji (druk nr 3706) wprowadzono zmiany redakcyjne, które nie spowodowały odstępstwa od idei przyświecającej autorom projektu. Drugie czytanie odbyło się na 98. posiedzeniu Sejmu w dniu 4 sierpnia 2015 r. Ponieważ nie zgłoszono poprawek, przystąpiono do trzeciego czytania na tym samym posiedzeniu Sejmu. Głosów za oddano 431, przeciw było 3, nikt się nie wstrzymał.

III. Uwagi

1. Ustawa wprowadza do systemu ubezpieczeń społecznych, powszechnego i rolniczego, możliwość własnego wyboru instytucjonalnego (KRUS czy ZUS) z jednego tytułu ubezpieczenia, co stanowi odstępstwo od zasad, które przewidując pewne wyjątki, nie idą aż tak daleko w ubezpieczeniu społecznym.

2. Nie wydaje się potrzebne w art. 2 (ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych), w art. 6 ust. 2b wskazywanie *ubezpieczenia na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015 r. i 1066)*. Art. 6 ust. 2b stanowi bowiem, że składka na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby pobierające wyżej wskazywane świadczenia nie jest opłacana, jeżeli osoby te podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z innego tytułu na podstawie ustawy *lub na podstawie odrębnych przepisów*. Odrębnymi przepisami są przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Na gruncie Zasad Techniki Prawodawczej nie

praktykuje się wskazywania ogólnego oraz ponadto konkretnego przepisu. W przypadku przyjęcia tej uwagi należy wykreślić cały art. 2 oraz dokonać zmiany w tytule nowelizacji.

3. Okres *vacatio legis* (wejście w życie ustawy z dniem 1 października 2015 r.) wydaje się w zaistniałej legislacyjnie sytuacji (przyjęcie ustawy przez Sejm nastąpiło 5 sierpnia br., Senat rozpatrzy ją 2–3 września br., następnie trzeba uwzględnić konstytucyjny okres przewidziany dla Prezydenta) zbyt krótki, szczególnie dla podmiotów odpowiedzialnych za realizację ustawy.

Bożena Langner

Główny legislator